

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. H., a.s.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. P. S., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **JUDr. J. B.**, súdnemu exekútorovi, Exekútorský úrad K., **o zaplatenie 19 916,35 € (600 000,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 11/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 265/2007 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 265/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 19 916,35 € (600 000,-- Sk) so 17,6 %-ným úrokom z omeškania ročne od 18. októbra 2005 do zaplatenia, ktorá suma predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného získané na úkor žalobcu (§ 451 Občianskeho zákonníka). Žalobou uplatnený nárok skutkovo vymedzil tým, že žalovaný ako súdny exekútor po zastavení exekučných konaní (z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok povinného), vedených na jeho exekútorskom úrade pod sp. zn. EX X. a EX X., nevyúčtoval právnym predchodcom žalobcu zaplatené preddavky na odmenu exekútora a náhradu jeho hotových výdavkov a tieto ani nevrátil, hoci ho žalobca na ich vrátenie vyzval.

Okresný súd Košice I rozsudkom z 5. júna 2007 č. k. 15 C 11/2007-94 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 19 916,35 € (600 000,-- Sk) so 6 %-ným úrokom z omeškania od 19. októbra 2005 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovaného zaviazal k povinnosti zaplatiť žalobcovi do 3 dní od právoplatnosti rozsudku trovy konania vo výške 3 125,51 € (94 159,-- Sk). Svoje

rozhodnutie odôvodnil § 451 Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení, keďže si žalovaný nezákonne ponechal preddavky na odmenu exekútora a náhradu hotových výdavkov (§ 197 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti, ďalej len „Exekučný poriadok“) po zastavení exekučných konaní a podľa § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sa dostal do omeškania po tom, čo svoj dlh riadne a včas nesplnil.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaného rozsudkom z 20. októbra 2008 sp. zn. 2 Co 265/2007 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že predmetom konania bolo vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že došlo k plneniu z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Avšak vzhľadom na vznesenú námietku premlčania uplatnenú žalovaným, s poukazom na § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka prihliadol na premlčanie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia a žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca, ktoré odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f) O.s.p.), keď odvolací súd rozhodol o veci rozsudkom bez nariadenia pojednávania a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.). Nesúhlasil s právnym posúdením povahy právneho vzťahu, z ktorého bol vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok. Uviedol, že hoci sám právny vzťah a z neho vyplývajúci nárok v žalobe nesprávne právne kvalifikoval, právne posúdenie je úlohou súdu v súlade so zásadou *iura novit curia* (súd pozná právo). Poukázal na tie ustanovenia Exekučného poriadku, ktoré súdneho exekútora charakterizujú ako orgán verejnej moci, štátom určenú a splnomocnenú osobu uskutočňujúcu nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí. Podľa názoru dovolateľa, preddavok na odmenu a náhradu hotových výdavkov súdneho exekútora je platbou, ktorú oprávnený poskytuje na základe noriem verejného práva (§ 197 ods. 2 Exekučného poriadku). Ide preto o pohľadávku žalobcu vyplývajúcu z noriem verejného práva a s poukazom na túto skutočnosť, nemôže podliehať premlčaniu podľa noriem súkromného práva, ktoré nemožno bez ďalšieho aplikovať na vzťahy založené na normách verejného práva, pokiaľ tieto normy takúto aplikáciu výslovne nepripúšťajú. Medzi exekútorom ako orgánom verejnej moci a oprávneným v exekučnom konaní neexistuje súkromnoprávny, ale verejnoprávny vzťah, v ktorom ako účastníci nemajú voči sebe navzájom rovnaké postavenie charakteristické pre súkromnoprávne vzťahy. Dovolateľ pre prípad, že by dovolací súd posúdil vec ako bezdôvodné obohatenie, namietal aj nesprávne

právne posúdenie, a to jednak začiatku plynutia objektívnej premlčacej lehoty pre vydanie bezdôvodného obohatenia a jednak dĺžky objektívnej premlčacej lehoty pre vydanie bezdôvodného obohatenia. Na základe uvedeného žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie a zaviazže žalovaného k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 19 916,35 € (600 000,-- Sk) so 6 %-ným úrokom z omeškania od 19. októbra 2005 do zaplatenia a trov konania.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie považuje za nedôvodné a rozhodnutie krajského súdu za vecne správne, vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu. Na druhej strane súhlasil s právnym názorom dovolateľa v otázke právneho posúdenia povahy právneho vzťahu ako verejnoprávneho vzťahu, avšak potom je dôvodné potvrdiť rozhodnutie krajského súdu pre nedostatok pasívnej legitimácie na strane žalovaného. Podľa jeho názoru, keďže ako súdny exekútor konal za štát, len štát môže byť pasívne legitimovaný v konaní o náhradu škody, ak táto mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom alebo rozhodnutím podľa príslušného zákona. Žalovaný vzhľadom na uvedené žiadal dovolanie zamietnuť a zaviazat' žalobcu k náhrade trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolateľ namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.). Právne posúdenie veci

je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Odvolaací súd právny vzťah účastníkov konania, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, považoval za občianskoprávny vzťah, v rámci ktorého žalovaný zodpovedá za bezdôvodné obohatenie, ktoré získal na úkor žalobcu, avšak žalobu zamietol z dôvodu uplynutia premlčacej lehoty.

Občianskoprávnymi vzťahmi sú majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (vid' § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Tieto vzťahy sú upravené normami súkromného práva a sú založené na princípoch právnej rovnosti ich subjektov; práva a povinnosti, ktoré sú obsahom právnych vzťahov tejto povahy, vznikajú na základe prejavov vôle vyplývajúcich z princípu autonómie vôle ich subjektov. Vzťahy, ktoré sú založené na nerovnom právnom postavení ich účastníkov a v ktorých orgány verejnej moci rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov na báze autoritatívnosti, sú verejnoprávne.

Pre vyriešenie otázky, či ten – ktorý právny vzťah je súkromnoprávny alebo verejnoprávny, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu sa vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania). Tento vzťah treba následne analyzovať a správne právne posúdiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v žalobe rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods. 1 O.s.p.), ktoré majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných nielen pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, spôsobilosti byť účastníkom konania), ale aj pre posúdenie veci samej. Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a odôvodniť. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. Ak ho ale predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

Z toho, čo v prejednávanej veci žalobca uviedol v priebehu konania na súdoch nižších stupňov a v dovolaní, je zrejmé, že pre uplatnenie nároku na zaplatenie spornej sumy

v súdnom konaní považoval za rozhodujúcu skutočnosť, že v exekučných konaniach jeho právny predchodca ako oprávnený zaplatil žalovanému ako súdnemu exekútorovi vykonávajúcemu exekučnú činnosť, preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov a tieto po zastavení exekučných konaní nevyúčtoval ani nevrátil, hoci ho žalobca na ich vrátenie vyzval.

Exekútor je v zmysle § 2 Exekučného poriadku štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“). Podľa § 3 Exekučného poriadku exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydaným v exekučnom konaní.

Z definície právneho postavenia súdneho exekútora podanej priamo Exekučným poriadkom (viď vyššie) vyplýva, že exekútor v exekučnom konaní vykonáva úlohy štátneho orgánu. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci deľby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na realizácii základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Na súdneho exekútora vykonávajúceho exekučnú činnosť treba v zmysle uvedeného hľadieť ako na orgán, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom zákonom, a to Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom. Dovolací súd poznamenáva, že ustanovenie § 5 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2005 (kedy nadobudla účinnosť jeho novela daná zákonom č. 341/2005 Z.z.) výslovne uvádza, že vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci.

V danom prípade žalobca svoj nárok „na vydanie bezdôvodného obohatenia“ vyvodzuje z právneho vzťahu, ktorý : 1. vznikol medzi jeho právnym predchodcom ako účastníkom exekučného konania a súdnym exekútorom vykonávajúcim exekučnú činnosť, 2. sa netýkal niektorej z typických súkromných oblastí života fyzickej osoby alebo existencie právnickej osoby a nevyplýval zo súkromného práva. Išlo tu o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie funkcií štátu, v rámci ktorého účastníci nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre právne vzťahy založené na súkromnom práve. Tento právny vzťah sa vyznačoval tým, že jeden účastník vzťahu (súdny exekútor) vystupoval voči druhému účastníkovi (oprávnenému) ako nositeľ verejnej zvrchovanej moci a bol oprávnený

druhému subjektu jednostranne zakladať práva alebo povinnosti (v tejto súvislosti vid' napr. ustanovenie § 197 ods. 2 v spojení s § 31 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorých exekútor môže požadovať od oprávneného primeraný preddavok na odmenu a na náhradu hotových výdavkov a môže odmietnuť vykonať požadovaný právny úkon, ak žiadateľ nezloží primeraný preddavok a ak v lehote určenej exekútorom oprávnený nezloží preddavok, na návrh exekútora môže súd exekúciu zastaviť). Právny vzťah súdneho exekútora a účastníka exekučného konania s týmito znakmi nemôže byť považovaný za súkromnoprávny vzťah.

Vzhľadom na povahu vzťahu vznikajúceho medzi oprávneným ako účastníkom exekučného konania a súdnym exekútorom vykonávajúcim exekučnú činnosť nemôže dôjsť na strane súdneho exekútora k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka tým, že súdny exekútor po zastavení exekučných konaní oprávnenému (jeho právnomu nástupcovi) nevyúčtoval, ani nevrátil preddavky na odmenu a náhradu jeho hotových výdavkov, ktoré oprávnený zaplatil, hoci ho žalobca na ich vrátenie vyzval. Žalobca preto opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd po zaujatí vyššie uvedeného záveru považuje za potrebné zopakovať, že žalobca je povinný žalobou uplatnený nárok (iba) skutkovo vymedziť. Právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu („iura novit curia“). Pokiaľ súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových okolností, so zreteľom na povahu ktorých alebo spôsob opísania ktorých prichádza do úvahy možnosť podriadenia žalobou uplatneného nároku pod inú hmotnoprávnu normu, než je uvedená v žalobe, musí vec právne posúdiť podľa zodpovedajúcej normy bez ohľadu na to, či je v žalobe uvedený (alebo správne uvedený) právny dôvod požadovaného plnenia.

V danom prípade – so zreteľom na to, ako a čím žalobca vymedzil skutkový rámec, z ktorého vyvodzoval svoj nárok na zaplatenie požadovanej sumy – bolo pred rozhodnutím o jeho žalobe „o vydanie bezdôvodného obohatenia“ potrebné vyriešiť otázku, či žalobou uplatnený nárok nevyplýva zo vzťahu zodpovednosti súdneho exekútora za škodu spôsobenú účastníkovi konania v zmysle § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého súdny exekútor v prípade, že osobitný zákon neustanovuje inak, zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona. Zodpovednosť exekútora za škodu ním spôsobenú alebo jeho zamestnancami v súvislosti

s vykonávaním exekučnej činnosti podľa Exekučného poriadku je v § 33 ods. 1 tohto poriadku upravená ako objektívna zodpovednosť bez ohľadu na jeho zavinenie. Exekútor sa zbaví zodpovednosti ak preukáže, že škode nemohol zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré od neho možno požadovať. Pod pojmom „vynaložení všetkého úsilia“ je potrebné rozumieť každú možnú starostlivosť, ktorú by bolo možné za daných podmienok konkrétneho prípadu vyvinúť, aby sa zabránilo vzniku škody. Podľa citovaného ustanovenia predpokladmi zodpovednosti súdneho exekútora je vznik škody, protiprávne konanie alebo opomenutie exekútora, prípadne jeho zamestnanca, súvisiace s činnosťou podľa Exekučného poriadku, príčinná súvislosť medzi týmto konaním (alebo opomenutím) a vznikom škody. Predpoklady vzniku zodpovednosti musí preukázať poškodený. Súdny exekútor sa nemôže zodpovednosti zbaviť, t.j. neexistuje žiadny deliberačný dôvod, ktorý by vylúčil zodpovednosť, ak sú splnené predpoklady jej vzniku. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd žalobu z tohto aspektu neposudzoval. Jeho rozhodnutie je v dôsledku toho predčasné, a preto aj z tohto dôvodu vecne nesprávne (obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. januára 2010 sp. zn. 3 Cdo 58/2009 a z 25. februára 2010 sp. zn. 4 Cdo 138/2008).

Keďže aplikácia nesprávneho právneho predpisu, resp. ustanovenia na vec zakladá dôvod pre zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal ďalšími námietkami dovolateľa, ani neriešil meritórne otázky, ktoré bude preskúmať odvolací súd v ďalšom konaní.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.) zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

